

Kleuter in beeld – Motoriek

Analyse doelen Jonge Kind
Groep 1-2 (fase 1)

December 2021

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een volgsysteem niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

De analyserapportage vermeldt welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem en kan daarmee behulpzaam zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij het kiezen van een volgsysteem dat past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

DEEL 1: Kleuter in beeld – Motoriek Reactie van de uitgever

Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Bewegingsonderwijs	<p>De opzet van deze SLO-analyse waarin domeinen en onderliggende aanbodsdoelen worden aangevinkt, suggereert, naar ons idee, een gewenste volledigheid. Dit is niet de manier waarop het observatie-instrument Kleuter in beeld is opgezet. Het doel is om in een relatief korte tijd met een gestandaardiseerd instrument informatie te geven over de vaardigheid van kleuters. Het is hierbij belangrijk om onderscheid te maken in aanbodsdoelen die over een langere tijd aan bod moeten komen in het onderwijs en de inhoud die in een meetinstrument wordt bevraagd. Kleuter in beeld is geen meetinstrument waarmee je kunt bepalen of elk doel aan bod is geweest. Kleuter in beeld geeft een onafhankelijke meting van de vaardigheid van kinderen. Ervan uitgaande dat de doelen aan bod zijn gekomen in het onderwijs, kijken we of de vaardigheid van de kinderen zich heeft ontwikkeld zoals te verwachten is.</p> <p>De analyse van SLO betreft alleen de inhoud van het instrument. Bij de ontwikkeling van een meetinstrument spelen naast de inhoud echter ook andere zaken een belangrijke rol, zoals de psychometrische gegevens. We hebben met alle relevante aspecten rekening gehouden en waar nodig afwegingen gemaakt. De positieve beoordeling van het domein Motoriek van de Cotan bevestigt dat het instrument op de juiste manier is samengesteld en geeft aan dat de kwaliteit, betrouwbaarheid en validiteit goed is.</p>
---------------------------	--

DEEL 2: Kleuter in beeld – Motoriek Beschrijving

Titel	<i>Kleuter in beeld – Motoriek</i>
Auteur(s)	Marieke op den Kamp, Jos Keuning en Herman van Boxtel
Uitgever	Cito
Jaar van uitgave	2020
Doelgroep	Groep 1 en 2 van het basis- en speciaal onderwijs.
Samenstelling van het volgsysteem	Kleuter in beeld – Motoriek is onderdeel van Kleuter in beeld. In de bijbehorende online omgeving (Kleuter in beeld online) kunnen observaties geregistreerd worden en kunnen overzichten en rapportages bekeken worden voor de ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, sociaal emotioneel en motoriek. In deze beschrijving/analyse staat het onderdeel Motoriek centraal.
Doorgaande lijn	Het instrument Kleuter in beeld – Motoriek kan alleen worden ingezet bij kinderen in groep 1 en 2.
Geanalyseerde onderdelen	In het observatie-instrument kan de grove en de fijne motoriek geregistreerd worden. In deze analyse is alleen het onderdeel grove motoriek geanalyseerd.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	<p><i>"Kleuter in beeld is een methodeonafhankelijk volgsysteem. Dit betekent dat het te gebruiken is naast elke methode. Het belangrijkste doel van het instrument is om de vaardigheid van kleuters op een objectieve manier in beeld te brengen. Met deze informatie kun je het onderwijsaanbod zo goed mogelijk afstemmen op de kinderen in de groep."</i></p> <p><i>"Het doel van dit instrument is om het motorisch functioneren van kleuters op een objectieve manier in beeld te brengen. Dit kun je doen voor twee verschillende subdomeinen: Grove en Fijne motoriek."</i></p>
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem	<i>"Kleuters komen het beste tot hun recht als je de inhoud in een speelse context aanbiedt. Daarom hebben we de opdrachten en activiteiten op een toegankelijke en eigentijdse manier opgebouwd en vormgegeven."</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Bij de opdrachten en activiteiten staan de vriendjes Anne en Mo en hun hondje Bink centraal.</i> • <i>Aansluiten bij belevingswereld kind: opdrachten en activiteiten gaan over voor kleuters aansprekende onderwerpen, zoals tekenen, klimrek, zandbak, huisdieren, opa/oma en eten.</i> • <i>Bij taal en rekenen komt dit ook terug in het type activiteit: we vragen bijvoorbeeld bij de activiteit Spreken (Taal) de kinderen een verhaaltje te vertellen bij een strip en bij de activiteit Boek en verhaal leest de leerkracht een prentenboek voor. Ook dit zorgt voor het speelse karakter van dit nieuwe instrument.”</i> <p>Deze informatie betreft de opdrachten en activiteiten die in de onderdelen taal en rekenen aanwezig zijn. In het observatie-instrument voor motoriek is alleen een leerkrachtroute beschikbaar met een aantal observatiepunten op dit onderwerp.</p>
Inhoud	Het observatie-instrument Motoriek kent 30 observatiepunten.
Aspecten bewegingsonderwijs	<p>Kleuter in beeld – Motoriek kent twee subdomeinen: grove en fijne motoriek (elk 15 observatiepunten). Deze analyse betreft het onderdeel grove motoriek. In de bijbehorende handreiking Motoriek van Kleuter in beeld staat vermeld dat het aanbod voor wat betreft de grove motoriek terug te vinden is in de kerndoelen (kerndoel 57), de tussendoelen en leerlijnen (TULE) en de SLO inhoudskaart Bewegingsonderwijs Fase 1.</p>
Werkwijze	<p>Bij Kleuter in beeld wordt gewerkt vanuit een online omgeving: Kleuter in beeld online. Hierin worden de observaties geregistreerd en kunnen overzichten en rapportages bekeken worden. De observatielijst kan het gehele jaar ingevuld worden (observaties over een langere periode, dus geen momentopname). Het instrument is gebaseerd op een vergelijking met leeftijdsgenoten in het reguliere onderwijs.</p> <p>De leerkracht bepaalt of beide subdomeinen van de leerkrachtroute ingevuld worden of een gedeelte. Dan worden de gekozen subdomeinen ingevuld in het systeem (de leerkrachtroute). Dit kan per kind, of per subdomein.</p>

	<p>In Kleuter in beeld online zijn twee rapportages beschikbaar: een kind- en een groepsrapportage. De kindrapportage geeft per subdomein een signaal af met betrekking tot het motorisch functioneren van een kind. Daaronder worden alle stellingen die volledig passen bij het kind (zowel positief als negatief geformuleerd) weergegeven. In de groepsrapportage staat het behaalde niveau van alle leerlingen op de subdomeinen weergegeven.</p>
<p>Aanwijzingen voor registratie</p>	<p>In Kleuter in beeld – Motoriek staan de observatiepunten op een vierpuntsschaal. Elk observatiepunt bestaat uit twee tegengestelde stellingen. Eerst dient gekozen te worden welke stelling het meest van toepassing is op het kind. Daarna wordt bepaald of die stelling helemaal van toepassing is of slechts gedeeltelijk. Als de stelling helemaal van toepassing is, kan gekozen worden voor het eerste of vierde rondje. Als de stelling gedeeltelijk van toepassing is, kan gekozen worden voor het tweede of derde rondje.</p>
<p>Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen</p>	<p>Zowel in de kind- als in de groepsrapportage wordt aangegeven of het motorisch functioneren van het kind volgens verwachting is (75% hoogst scorende kinderen) of dat deze onder de verwachting (15% die ruim onder het landelijke gemiddelde scoren) ligt of dat extra aandacht nodig is (10% laagst scorende kinderen). Er wordt aangeraden om planmatig te handelen naar aanleiding van de resultaten van de observatie.</p> <p>In de handreiking Motoriek staan hiervoor organisatorische en inhoudelijke aanwijzingen.</p>
<p>Opmerkingen</p>	<p>Het observatie-instrument Motoriek is goedgekeurd door de Cotan.</p>

DEEL 3: Kleuter in beeld - Motoriek

Tabel met analyseresultaten op SLO-doelen

Legenda:	
■	= aanwezig
▣	= gedeeltelijk aanwezig
□	= niet aanwezig
n.v.t.	= niet van toepassing

Bewegingsonderwijs

(INHOUDSKAART JULI 2018)

Balanceren		
Balanceren	<ul style="list-style-type: none"> gaan over een recht balanceervlak gaan over een schuin balanceervlak gaan over een balanceervlak met hindernissen 	▣
Rijden	<ul style="list-style-type: none"> fietsen op tweewielers (met zijsteunen) steppen skateboarden: zittend 	□
Glijden	<ul style="list-style-type: none"> glijden op een glijbaan 	□
Acrobatiek	<ul style="list-style-type: none"> zitten op een zich voortbewegende onderpersoon staan op een onderpersoon 	□
<p>Toelichting <i>Het aanboddoel balanceren is gedeeltelijk gescoord omdat het in het observatie-instrument alleen gaat over het over een bank kunnen lopen.</i></p>		

Zwaaien		
Schommelen	<ul style="list-style-type: none"> schommelen op schommel of touw met korte slinger 	□
Hangend zwaaien	<ul style="list-style-type: none"> touwzwaaien met kleine zwaai ringzwaaien met kleine zwaai 	□
<p>Toelichting -</p>		

Springen		
Vrij springen	<ul style="list-style-type: none"> • diepspringen vanuit stand • springen in een verende ondergrond 	☐
Steunspringen	<ul style="list-style-type: none"> • steunspringen zonder aanloop of met korte aanloop 	☒
Loopspringen	<ul style="list-style-type: none"> • springen in loop met meerdere sprongen 	☐
Touwtje springen	<ul style="list-style-type: none"> • springen over een naar je toe komend touw 	☐
Ver- en hoogspringen	<ul style="list-style-type: none"> • hoogspringen uit stand • verspringen met verhoogde aanloop 	☐
<p>Toelichting <i>Vrij springen is gedeeltelijk gescoord omdat het in het observatie-instrument gaat om het ergens vanaf springen.</i></p>		

Klimmen		
Klauteren	<ul style="list-style-type: none"> • klauteren over klautervlakken met eenvoudige overstapmogelijkheden 	☒
(Touw-)klimmen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden verplaatsen aan een touw met knopen 	☐
<p>Toelichting -</p>		

Over de kop gaan		
Duikelen	<ul style="list-style-type: none"> • voorover duikelen 	☐
Rollen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden rollen op schuin vlak 	☒
<p>Toelichting -</p>		

Mikken		
Wegspelen	<ul style="list-style-type: none"> • hard, enigszins gericht werpen • hard, enigszins gericht rollen 	☐
Mikken	<ul style="list-style-type: none"> • werpen tegen/door een verticaal doel • werpen in horizontaal gesteld doel • rollen tegen een mikdoel 	☒
<p>Toelichting <i>Het aanbodsdoel mikken is gedeeltelijk gescoord omdat het in het observatie-instrument alleen gaat om een kleine bal van dichtbij ergens in te gooien.</i></p>		

Jongleren		
Werpen en vangen	<ul style="list-style-type: none"> • individueel werpen en vangen via de muur met grote bal (kaatsenballen) • samen een speelvoorwerp rollend overspelen 	☒
Soleren	<ul style="list-style-type: none"> • hooghouden van een speelvoorwerp (bijv. ballon) • stuiteren met een bal • rollen van een speelvoorwerp (bijv. hoepel of autoband) 	☐
Retourneren	<ul style="list-style-type: none"> • overtikken van een speelvoorwerp tussen twee spelers 	☐
<p>Toelichting <i>Werpen en vangen is gedeeltelijk gescoord om het in het observatie-instrument alleen gaat om het vangen van een grote bal met twee handen voor het lichaam.</i></p>		

Doelspelen		
Keeperspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen of gooien met de bal op een doel en verdedigen van de eigen doelen bij eenvoudig chaosdoelenspel 	☐
Lummelspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen van de bal naar een medespeler en onderscheppen van de bal bij een rollend lummelspel 	☐
<p>Toelichting -</p>		

Tikspelen		
Tikspelen	<ul style="list-style-type: none"> weglooptikspelen naar vrij gebied overlooptikspelen met beperkt tikgebied 	■
Toelichting		
-		

Stoeispelen		
Stoeispelen	<ul style="list-style-type: none"> uit balans brengen van een tegenspeler en balansverstoring voorkomen bij stoeispelen waarin een voorwerp wordt afgepakt 	□
Toelichting		
-		

Bewegen op muziek		
Bewegen n.a.v. het tempo van de muziek	<ul style="list-style-type: none"> bewegen zoals stappen, huppelen, klappen, actuele muziek en kinderdansmuziek 	□
Bewegen n.a.v. de frasering in de muziek	<ul style="list-style-type: none"> inzetten en stoppen van bewegen op gezongen lied veranderen van beweging per muzikale zin van een kort lied 	□
Een dans uitvoeren op muziek	<ul style="list-style-type: none"> uitvoeren van zangspel of (volks-) dans in een stilstaande of stappende kring 	□
Toelichting		
-		